

נטילת ידיים למי שהיה ער כל הלילה

א. שולחן ערוך אורח חיים הלכות הנהגת אדם בבוקר סימן ד סעיף א – ב
ירחץ ידיו ויברך: על נטילת ידיים...
ידקדק לערות עליהן מים ג' פעמים, להעביר רוח רעה ששורה עליהן.

ב. משנה ברורה סימן ד ס"ק י

ג"פ - ואפילו שופך הרבה בפעם אחד אינו מועיל כי אין הרוח הולך אלא בג' פעמים, דהיינו פ"א על יד ימין ואח"כ על יד שמאל עד ג"פ בסירוגין. ובספר מעשה רב כתב ד' פעמים ג"פ להעביר רוח רעה והד' להעביר המים שנטמאו.

ג. משנה ברורה סימן ד ס"ק א

ירחץ ידיו וכו' - יש ע"ז שני טעמים:
הרא"ש כתב לפי שידים של אדם עסקניות הן וא"א שלא יגע בבשר המטונף בלילה לזה תקנו חז"ל ברכה על הנטילה לק"ש ולתפלה.
והרשב"א כתב לפי שבשחר אחר השינה אנו נעשים כבריה חדשה דכתיב "חדשים לבקרים רבה אמונתך", צריכין אנו להודות לו יתברך שבראנו לכבודו ולשרתו ולברך שמו, ועל דבר זה תקנו בשחר כל אותן הברכות שאנו מברכין בכל בוקר, לכן גם דבר זה תקנו בשחר להתקדש בקדושתו וליטול ידינו מן הכלי ככהן שמקדש ידיו מן הכיור קודם עבודתו.
ולהלכה אנו תופסים כשני הטעמים לחומרא לענין נטילה וכדלקמן בזה הסימן. ואם לא בירך ענט"י קודם התפלה שוב לא יברך אחר התפלה לכו"ע [ח"א]:

ד. משנה ברורה סימן ד ס"ק ח

ידקדק - כי חוץ מהטעמים הנזכרים בסק"א שצריך ליטול ידיו לתפלה, צריך ליטול גם משום רוח רעה השורה על הידים. אך היכא דהנטילה הוא משום רוח רעה לבד לא היו מתקנים ע"ז ברכה לכן אנו צריכים גם לטעמים הנ"ל:

ה. נשמת אברהם או"ח ד (ב) (ג) pg. 39 PDF

ברכת "אלקי, נשמה" למי שהיה ער כל הלילה

ו. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ס עמוד ב

כי מתער אומר "אלקי, נשמה שנתת בי טהורה, אתה יצרתה בי אתה נפחתה בי ואתה משמרה בקרבי ואתה עתיד ליטלה ממני ולהחזירה בי לעתיד לבא, כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך ד' אלקי ואלקי אבותי רבון כל העולמים אדון כל הנשמות ברוך אתה ד' המחזיר נשמות לפגרים מתים."

ז. רב אברהם יצחק הכהן קוק, עולת רא"ה עמ' סו

קריאה קדושה זו, שכל יחיד קורא בבטחה את ד' בתור אלקיו המיוחד והפרטי אליו, היא הבעת הנשמה במקוריותה. היא מכירה את עצמה ואת חסנה, יודעת שעוזה, מציאותה, חיותה, עדנה וישעה, אך אלקים חיים הוא...

ח. שולחן ערוך אורח חיים סימן מו:ז

כל הברכות האלו אם לא נתחייב באחת מהן, כגון שלא שמע קול תרנגול או שלא הלך או לא לבש או לא חגר, אומר אותה ברכה בלא הזכרת השם. הגה: וי"א דאפילו לא נתחייב בהן מברך אותן, דאין הברכה דוקא על עצמו אלא מברכין שהקב"ה ברא צרכי העולם. וכן המנהג, ואין לשנות. (טור ותוס' והרא"ש פרק הרואה ור"ן פ"ק דפסחים וכל בו).

ט. שערי תשובה סימן מו:יב

בהך ברכה דהמעביר שינה יש לדקדק קצת כיון שאומר על עצמו "המעביר שינה מעל עיני ותנומה מעל עפעפי כו"א" כיון שלא ישן בלילה אין מקום לאמיר' זו דלא שייך בה לומר שעל מנהגו של עולם הוא מברך, משא"כ ב"אלקי נשמה" שפיר י"ל שמה שאומר "המחזיר נשמות כו"א" על מנהגו של עולם מברך...

י. טור אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן מו

וכל הברכות שהן על סדור העולם והנהגתו כגון "אלקי נשמה" ו"הנותן לשכוי" ו"רוקע הארץ על המים" ו"המכין מצעדי גבר" אין לחסר מהם אפילו לא שמע קול תרנגול או לא הלך על הארץ. אבל אותם שהם על הנאותיו לא יברך אם לא נהנה, כגון ששוכב על מטתו ואינו לא לובש ולא אוזר ולא עוטף אין לו לברך.

יא. משנה ברורה סימן מז:כד

עיינ בספר אליהו רבא שכתב דברכת אלקי נשמה וברכת המעביר שינה אין לברך אם היה נייעור כל הלילה ובפמ"ג ובשערי תשובה השאירו דבריו בצ"ע ומסיק בשע"ת דיראה לשמוע אלו השתי הברכות מאחר ויכוין לצאת ואם ישן בלילה ששים נישמין לכו"ע יש לו לברך אותם:

יב. בית יוסף אורח חיים סימן רלא

כתב האגור בסימן ג' בשם רבינו יהודה משפיר"א שכאשר נעור משנתו של שינת היום צריך לברך אלקי נשמה עכ"ל וכן כתוב בשבלי הלקט (סו"ס ב) בשם רבינו שמחה וה"ר אביגדור הכהן. ולא נהגו כן:

יג. שיטה מקובצת ברכות ס:

וכתב הראב"ד ז"ל דאינו מברך אלו הברכות אלא בשחרית אבל ישן ביום אפילו הרבה כעין בלילה אינו מברך מהן כלום שלא נתקנו על הנאת עצמו בלבד אלא על נוהג שבעולם גם כן.

ברכות התורה למי שהיה ער כל הלילה

יד. טור אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן מז

אינו צריך לברך כל היום אם הוא רגיל תמיד לעסוק בתורה, ואף כשיוצא לעסקיו ממהר לעשות צרכיו כדי שיחזור ללמוד, לא חשיב הפסק לענין ברכה. ואף אם לומד בלילה הלילה הולך אחר היום ואינו צריך לחזור ולברך, כל זמן שלא ישן. ואם ישן כתב א"א ז"ל בתשובת שאלה שאף ביום אם ישן שינת קבע על מטתו הוי הפסק וצריך לחזור ולברך.

טו. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן מז סעיף יב

אף אם למד בלילה, הלילה הולך אחר היום שעבר ואינו צריך לחזור ולברך כל זמן שלא ישן.

טז. תוספות מסכת ברכות דף יא עמוד ב

והיה אומר ר"ת כשאדם עומד ממתנו בלילה (בשחרית) ללמוד שא"צ לברך ברכת התורה מפני שברכת התורה של אתמול שחרית פוטר עד שחרית אחרת ולא נהירא.

יז. בית יוסף אורח חיים סימן מז:יג

וכתב עוד האגור (שם) שאביו ז"ל הנהיג שלא לברך ביום אפילו אחר שינת קבע, וכן ראוי לעשות, כי המיקל בברכות במקום שיש מחלוקת הרי זה לא הפסיד כי הברכות אינן מעכבות. עכ"ל. ויש לתמוה דהא בין להרא"ש בין לרבינו שמחה בין להר"ם שינה הוי הפסק, ולא חזינן מאן דפליג עלייהו... ואפשר שטעמם משום דלר"ת אפילו שינת כל הלילה לא הוי הפסק כמו שאכתוב בסמוך, ואף על פי שאין הלכה כמותו מפני שכל הפוסקים חולקים עליו, היינו בשינת לילה, אבל בשינת יום מיהו יש לחוש לדבריו וכן נוהגים העולם שלא לברך ביום אפילו אחר שינת קבע:

יח. נשמת אברהם או"ח מז (א) pp. 64-65 PDF

יט. תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק א הלכה ה

שמואל אמר: השכים לשנות, קודם ק"ש צריך לברך, לאחר ק"ש א"צ לברך. א"ר בא: והוא ששנה על אתר.